

El 28,2% d'alumnes estrangers no creuen que els seus professors tinguin expectatives respecte de la continuïtat dels seus estudis

- L'Observatori Social de la Fundació "la Caixa" analitza en un debat monogràfic la relació entre immigració i educació a través de tres investigacions.
- Un estudi fet per investigadors de la Universitat Autònoma de Barcelona identifica la importància crucial de la percepció de suport docent com a factor que protegeix davant del risc d'abandonament escolar primerenc.
- Un altre informe del Centre d'Estudis Demogràfics aprofundeix en la influència de la trajectòria migratòria en l'abandonament escolar prematur, molt més elevat en immigrants de primera i segona generació que en fills de parelles mixtes.
- Així mateix, un estudi signat per professors de la Universitat de Barcelona i de la City University of New York examina la concentració d'alumnat forà als centres públics. Actualment, la presència de menors estrangers als centres públics és el doble que als centres privats.

Barcelona, 3 de febrer de 2021. L'Observatori Social de la Fundació "la Caixa" ha presentat avui al Palau Macaya un debat monogràfic sobre educació i immigració moderat pel periodista, Rafael Vilasanjuan, i amb la participació de la professora de la Universitat Autònoma de Barcelona Silvia Carrasco, el professor Serra Húnter de la Universitat de Barcelona (UB) i investigador associat del Centre d'Estudis Demogràfics, Jordi Bayona, i la professora de la UB i investigadora associada de l'IAE-CSIC Lidia Farré.

En el debat s'han presentat dades de l'article «[Per què hi ha més abandonament escolar entre els joves d'origen estranger?](#)», de Silvia Carrasco, Jordi Pàmies, Laia Narciso i Angelina Sánchez (EMIGRA - CER-Migracions UAB-UB), en el qual s'indaguen les causes per les quals un de cada tres joves d'origen estranger abandona de manera prematura els seus estudis a Espanya.

En aquest estudi —que forma part del projecte europeu Reducing Early School Leaving in the EU— hi van participar més de 3.700 joves de 4t d'ESO, batxillerat, cicles formatius i programes de formació ocupacional a Catalunya, on l'abandonament escolar té una incidència del 18 % aproximadament, similar a la mitjana estatal.

Els investigadors van analitzar les aspiracions educatives dels alumnes i van concloure que el 87 % dels alumnes autòctons i el 75 % dels estudiants d'origen estranger volen arribar a obtenir una titulació superior, tal com es desprèn de la investigació.

Tanmateix, els alumnes atribueixen als seus professors baixes expectatives educatives pel que fa als seus estudis (més baixes que a la seva família), especialment en el cas dels estrangers. Concretament, el 28,2 % d'alumnes nascuts fora de la UE no creuen que els seus professors tinguin expectatives respecte de la continuïtat dels seus estudis, que només es fa efectiva en el 13,7 % dels alumnes autòctons.

Taula 1. **Aspiracions educatives pròpies i expectatives atribuïdes a la família i al professorat per lloc de naixement i estudis en curs (ESO)**

Els alumnes d'origen estranger atribueixen a les famílies expectatives acadèmiques més altes que als seus professors en una mesura més gran que els alumnes autòctons.

NIVELL D'ESTUDIS	NIVELL D'ESTUDIS		EXPECTATIVES DE LA FAMÍLIA		EXPECTATIVES DELS PROFESSORS	
	NASCUTS A ESPANYA	NASCUTS FORA DE LA UE	NASCUTS A ESPANYA	NASCUTS FORA DE LA UE	NASCUTS A ESPANYA	NASCUTS FORA DE LA UE
ESO o inferior	4,4%	11,2%	5,9%	12,4%	13,7%	28,2%
Cicles formatius de grau mitjà	5,1%	6,8%	6,0%	7,9%	6,9%	7,3%
Batxillerat	5,6%	9,2%	3,9%	6,2%	6,9%	8,5%
Cicles formatius de grau superior o universitat	84,5%	72,4%	84,2%	73,4%	72,6%	55,9%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'estudi RESL.eu.

Observatori Social de "la Caixa"

Malgrat les aspiracions, els més afectats per l'abandonament escolar primerenc, per sexe i origen, són els homes nascuts a l'estranger, amb una

diferència de 20 punts percentuals respecte dels homes autòctons (18,3 % d'abandonament escolar) i de gairebé 13 punts percentuals respecte de les dones d'origen forà (25,6 %). Com destaquen els autors, només les dones de nacionalitat espanyola compleixen l'objectiu de la UE per a Espanya el 2020: no superar el 15 % d'abandonament escolar primerenc (11,4 %).

A més, segons revela l'estudi, el fet de disposar de l'ESO és un indicador de més protecció davant l'abandonament primerenc dels estudis per als alumnes d'origen estranger. De fet, el percentatge de continuïtat dels estudis entre alumnes autòctons amb l'ESO va ser més baix que el que van presentar els alumnes d'origen forà amb la mateixa titulació.

La influència del procés migratori en l'abandonament escolar

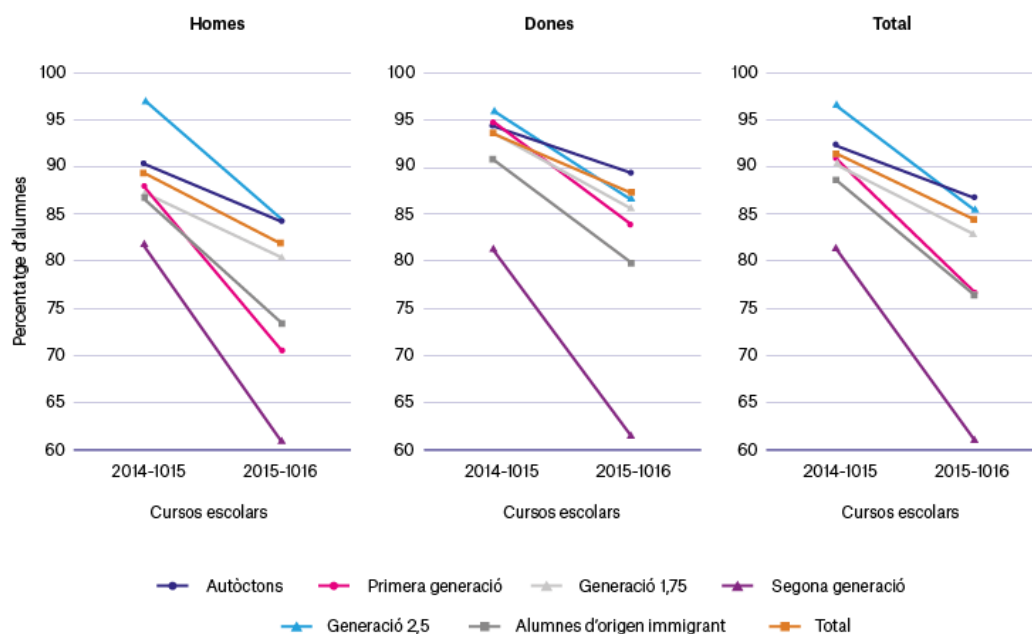
Una altra investigació publicada per l'Observatori Social de la Fundació "la Caixa" aprofundeix aquesta matèria. Es tracta de «[La transició a la educació posobligatoria del alumnado de origen inmigrante](#)», de Jordi Bayona Carrasco i Andreu Domingo (Centre d'Estudis Demogràfics). Aquest estudi analitza l'abandonament escolar primerenc entre els cursos 2013-2014 i 2015-2016 a Catalunya, en funció de la trajectòria migratòria.

Segons l'estudi, a més de les diferències habituals per gènere en els resultats escolars, entre els alumnes d'origen immigrant intervenen factors com el lloc de naixement, l'any d'arribada o l'origen dels seus progenitors. En l'estudi s'hi aprecia un abandonament elevat entre les primeres generacions (arriben a Espanya amb més de set anys) i les incipients segones generacions (descendents d'immigrants nascuts a Espanya). En canvi, els alumnes de la generació 2,5 (fills de parelles mixtes, amb un sol progenitor nascut fora) no presenten diferències amb els autòctons, és més, fins i tot assoleixen resultats més bons.

Com expliquen els autors, el cas dels immigrants de primera generació es pot relacionar amb un dels objectius de la reagrupació familiar: integrar-se com més aviat millor en el mercat laboral. Pel que fa als de segona generació, les dades estan afectades per un efecte de la composició: entre els descendents hi ha un percentatge important d'alumnes d'origen subsaharià i asiàtic, entre els quals es produeix un abandonament escolar molt més alt —vinculat a l'accés al món laboral—, així com una discontinuïtat més alta.

Gràfic 2. Els nois d'origen immigrant mostren menys continuïtat en els estudis

Percentatge d'alumnes nascuts el 1998 que continuen estudiant entre els cursos 2013-2014 i 2015-2016, per estatus migratori i sexe.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Ensenyament i l'Idescat.

Observatori Social de "la Caixa"

Així mateix, l'estudi afirma que, entre els alumnes que continuen estudiant, l'itinerari educatiu postobligatori mostra trajectòries segregades. El batxillerat és el primer destí, escollit pel 61,1 % dels alumnes autòctons i el 44,8 % dels estudiants d'origen immigrant. Els valors en cicles formatius són similars (el 22,1 % davant del 23 %, respectivament).

En aquest cas, també hi ha diferències per generacions. La primera generació d'immigrants és la que té menys accés al batxillerat, amb una forta distància entre sexes (el 27,6 %, ells, i el 46,3 %, elles). Entre les segones generacions, el percentatge és similar (el 31 %, ells, i el 40,9 %, elles).

Els autors recomanen polítiques específiques que centrin l'atenció en col·lectius concrets i incloguin l'entorn familiar, tant per als alumnes nascuts fora d'Espanya com per als descendents nascuts aquí, si no es volen perpetuar entre els descendents els desavantatges causats pel procés migratori dels progenitors.

Anàlisi de la immigració en el sistema educatiu

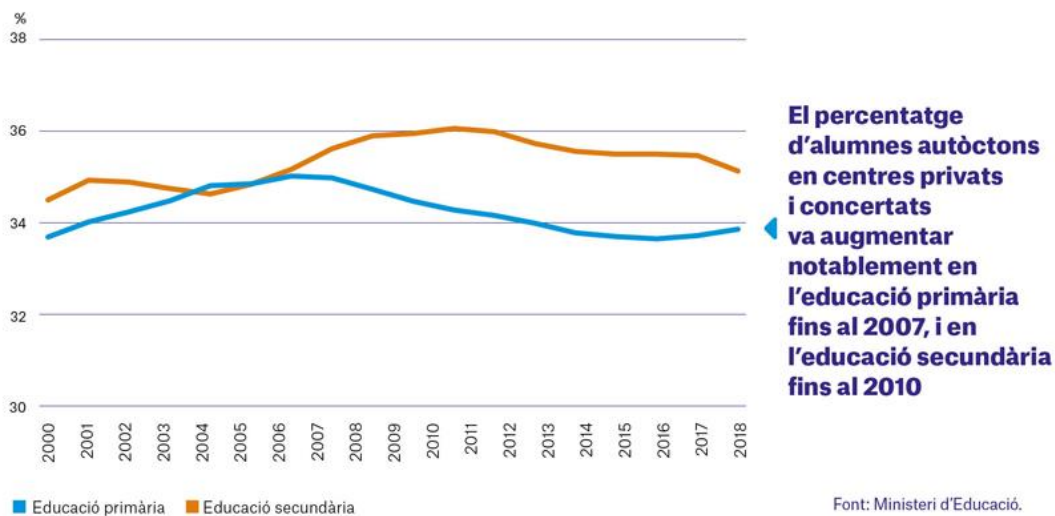
Així, mateix, el debat ha volgut explorar com afecten el nostre sistema educatiu les onades migratòries en cerca d'un futur millor. L'estudi [«Immigració, integració i sostenibilitat del sistema educatiu»](#), de Lidia Farré, professora de la Universitat de Barcelona i investigadora associada de l'IAE-CSIC, i Francesc Ortega, de la City University of New York, indica que entre el 2000 i el 2008 el percentatge d'alumnat estranger a Espanya va augmentar del 2 al 10 %, xifra que es manté actualment: el 10 % per al curs 2018-2019, en el qual es va arribar a 483.662 alumnes estrangers, i que en el curs actual podria assolir l'11 % (525.641), segons l'avanç de dades de les estadístiques del Ministeri d'Educació.

No obstant això, no tots els tipus d'escola van rebre aquests nous alumnes de manera homogènia. Els immigrants es van concentrar majoritàriament a les aules dels centres públics: el 2008, la presència de forans als centres públics era d'un 14 %, mentre que als centres privats eren menys de la meitat (6,45 %), bretxa que es manté actualment (el curs 2018-2019, hi ha un 12 % d'alumnat immigrant als centres públics i un 6 % als centres privats).

En paral·lel a aquest procés d'arribada d'alumnat d'origen estranger, els autors relaten l'existència de *native-flight* al nostre país, és a dir, de més matriculació d'alumnes nadius en centres privats amb la intenció d'accedir a escoles amb menys concentració d'immigrants.

Gràfic 4. **Percentatge d'alumnes autòctons matriculats als centres privats i concertats**

Inclou alumnes d'educació primària i secundària obligatòria
ESPANYA, 2000-2018

Departament de Comunicació de la Fundació "la Caixa"

Andrea Pelayo: 618 126 685 / apelayo@fundacionlacaixa.org

Sala de Premsa: <https://prensa.fundacionlacaixa.org/ca>

 @ FundlaCaixaCAT #ObservatoriFundlaCaixa

Els autors destaquen que l'augment de les taxes de matriculació als centres privats es va produir en primer lloc en l'educació primària, coincidint amb l'impacte inicial més gran de la immigració en aquesta franja educativa.

Així mateix, l'informe explica que la concentració d'alumnat estranger, tant en escoles públiques com en privades, presenta diferències entre comunitats autònomes. Entre el 1998 i el 2018, a quatre comunitats (Astúries, Extremadura, Castella i Lleó i Galícia) l'arribada de nous alumnes no va ser suficient per compensar la reducció d'alumnes nadius, mentre que l'alumnat es va mantenir constant a les Canàries i va augmentar a la resta dels territoris.

Com diu l'article, l'abandonament del sistema públic d'educació per part d'alumnes nadius procedents de famílies avantatjades accentua la segregació socioeconòmica dins del sistema educatiu, cosa que probablement redueix el suport a la inversió en educació pública i, en conseqüència, la seva qualitat. La disminució del suport a l'educació pública pot generar un augment de la desigualtat entre la generació més jove, exposada a sistemes educatius de diferent qualitat. Les famílies natives que opten per l'educació privada deixen de donar suport a l'educació pública, ja que, com que no la fan servir, tampoc no volen destinar els seus impostos a finançar-la.

Entre el 2008 i el 2015, la crisi econòmica va reduir els ingressos de les famílies i va frenar l'arribada d'immigrants, factors que van contribuir a reduir les taxes de matriculació en centres privats. Segons les prediccions de l'estudi, el descens del nivell d'ingressos a causa de la pèrdua d'ocupació provocada per la pandèmia de la COVID-19 pot portar les famílies a abandonar els centres privats i concertats, i optar per escolaritzar els seus fills en centres públics. Com sostenen els autors, a curt termini, això podria generar congestió i afectar de manera negativa la qualitat del sistema públic d'educació. Tot i així, pot ser que augmenti el suport social a destinar més recursos a l'educació pública, la qual cosa tindria efectes positius o mitjà i llarg termini.

Observatori Social de la Fundació "la Caixa"

L'anàlisi de l'[Observatori Social de la Fundació "la Caixa"](#) es nodreix d'un baròmetre d'indicadors clau sobre temes d'interès social als països membres de la Unió Europea i l'OCDE, a més d'articles, entrevistes i ressenyes signats per experts.